



Nya gränsvärden för metaller i ytvatten innebär stopp för ny industri- och gruvverksamhet, varnar debattörerna. Foto: Krister Larsson / TT

## ”Slarviga gränsvärden hot mot gruvindustrin”

Publicerad 28 februari 2015 06:54

**DEBATT. Havs- och vattenmyndigheten föreslår nya gränsvärden för bland annat uran och koppar. Men delar av förslaget riskerar att helt sätta stopp för fortsatt svensk industri- och gruvverksamhet, enligt Pia Pehrson, Pelle Stubelius och Ludvig Gustafson vid Foyen Advokatfirma.**

**Havs- och vattenmyndigheten**, HaV, är ansvarigt för att ta fram regler för vilka nivåer av olika metaller och ämnen som får förekomma i våra vatten för att man ska kunna ange att ett vatten har hög, eller åtminstone god ekologisk status.

Den ekologiska statusen får i princip inte heller tillåtas att försämrats från hög till god, även om god status annars är acceptabelt. Bakomliggande EU-regler avgör vad som gäller för vissa ämnen, men för andra ämnen är det upp till HaV att bestämma.

**HaV tar just nu fram** sådana gränsvärden i ytvatten (sjöar och vattendrag) för en rad ämnen för vilka det tidigare saknades klara riktlinjer. Det är i grunden positivt, eftersom det bidrar till en tydligare reglering och förhoppningsvis till en hållbar vattenanvändning. Samtidigt finns delar i HaV:s förslag som riskerar att helt sätta stopp för fortsatt svensk industri- och gruvverksamhet. Ett par ämnen är särskilt viktiga att uppmärksamma innan HaV fattar beslut om sina föreskrifter.

**Bland de ämnen** som HaV reglerar finns uran och koppar. Båda dessa ämnen förekommer ganska rikligt i grund- och ytvatten på vissa håll i Sverige. På somliga platser innehåller det kommunala dricksvattnet som tas ur grundvattentäkter mer än 25 mikrogram uran per liter vatten. Livsmedelsverket rekommenderar att vatten med mer än 30 mikrogram uran per liter inte ska drickas obearbetat.

HaV föreslår nu att, utöver den i ett ytvatten aktuella naturliga bakgrundshalten, får bara 0,07 mikrogram uran per liter vatten förekomma som årsmedelvärde om miniminivån god ekologisk status ska upprätthållas. De naturliga

halterna uran i ytvatten är visserligen vanligen lägre än i grundvattentäkter, men även i ytvatten förekommer ofta bakgrundshalter av uran som är så pass höga att en så liten avvikelse som 0,07 mikrogram knappast är möjlig att uppmäta.

Det föreslagna gränsvärdet är också jämfört med andra länders regleringar oerhört lågt satt. Tysklands gränsvärde är 14 gånger högre än det som HaV föreslår för svensk del.

Samtidigt får man vara glad för att bakgrundshalten alls räknas av för uran. I fallet med koppar ska hänsyn enligt HaV inte tas till den naturligt förekommande halten på platsen. Följden blir att mängden koppar som får förekomma på sina håll understiger den naturligt förekommande koncentrationen i ett vatten. Den kopparhalt som högst får finnas i en sjö, för att den ska anses hålla god ekologisk status, är alltså lägre än den halt som faktiskt finns trots att någon påverkan av mänsklig aktivitet inte har skett.

Detta förhållande är minst sagt problematiskt och hotar att omöjliggöra nyetablering av industriverksamheter och gruvor på platsen.

Om HaV väljer att bortse från orimligheterna i de föreslagna uran- och kopparnivåerna sätter myndigheten ett klart och tvärt stopp för framtida gruvetableringar i Sverige och hämmar kraftigt bedrivandet och startandet av andra typer av företag som arbetar med råvaror, basindustri eller anläggning. Även kommunala reningsverk hotas.

**Enligt miljöbalkens** regler får tillstånd inte ges åt en verksamhet som bidrar till att en gränsvärdesnorm för miljö kvalitet överskrids. Det finns heller inte någon avvägning mellan miljönytta och kostnaden för skyddsåtgärder just vid överskridande av gränsvärdesnormer.

Det får alltså kosta hur mycket som helst för en industri eller gruva att försöka åtgärda ett överskridande. I praktiken är det osäkert om det ens går att hitta åtgärder som möjliggör gruvors och industriers etablering eller utvidgning med de gränsvärden HaV föreslår.

**Råvaru- och basindustrin** arbetar redan i dag intensivt för att sänka sin miljöpåverkan. Då dessa verksamheter finns framför allt i glesbygden där det är särskilt angeläget att säkra och skapa nya jobb skulle de föreslagna gränsvärdena slå hårt och skapa stor osäkerhet för framtida investeringar. Att mängder av svenska sjöar och vattendrag klassificeras som miljömässigt undermåliga på grund av besynnerliga bedömningsgrunder för vissa ämnen hjälper heller inte miljöarbetet, det riskerar att leda bort uppmärksamheten från verkliga problem.

Att försöka förbättra den ekologiska statusen i en sjö där det av naturliga orsaker finns kopparhalter som överstiger gränsvärdet lär minst sagt bli svårt.

HaV måste inför fastställandet av de nya reglerna lyssna på remissinstanserna och markant höja de tillåtna nivåerna av tillförd uran och koppar i ytvatten. Sverige har redan, och får gärna fortsättningsvis ha en ambitiös miljölagstiftning och vara ett föregångsland.

Men att genom slarvig reglering förbjuda viktig industri bakvägen är inte att föregå med gott exempel.

**Pia Pehrson**, Advokat/partner

**Pelle Stubelius**, biträdande jurist

**Ludvig Gustafson**, biträdande jurist

Samtliga verksamma vid Foyen Advokatfirma